

NP č.443 > Kultura | Výtvarné umění

Jiný život Jiřího Sopka?

Jiří Ptáček

Průřezová výstava Jiřího Sopka Čas v obrazech umožňuje přemýšlet o známém českém malíři jinak, než jsme zvyklí.

Pravděpodobně to nebyl záměr. Výstava v Egon Schiele Art Centru rozhodně nebyla koncipována jako kritické zhodnocení díla Jiřího Sopka. Nijak se nevyslovuje k jeho postavení na domácí či mezinárodní scéně, ani se netáže, jestli na Sopkovi něco nepřehlízíme nebo mu něco neupíráme. Nese se v duchu prostého úsilí ukázat, čemu se věnoval v jednotlivých fázích svého života. Kvůli omezenému výstavnímu prostoru přitom kurátorka Linda Sedláčková musela vybrat pouze několik ukázek z každé tvůrčí etapy. Je zásluhou její citlivosti i Sopkova plynulého vývoje, že jádro výstavy působí konzistentně. Na začátku sice uvidíme dvě netypické malby ze sklonku 60. let s abstraktními organickými strukturami, ale hned vedle již visí figurální malby, pro které jsme si Sopka zapamatovali.

PROMĚNY BEZVLASÝCH NAHÁČŮ

Při psaní o Jiřím Sopkovi vždy hned zkraje dojde na jeho kolorismus. Je zřetelný již v jiskření všemi barvami na obrazech ze 70. let. S postupem doby se Sopko stále víc uchyloval k členění obrazového prostoru velkými jednobarevnými plochami. Zde lze pozorovat, co pro vyzdvihovaný kolorismus bývá někdy opomíjeno – barevné vztahy vytváří v úzkém sepětí s promyšlenou kompoziční koncepcí. Sopko souběžně zestručňoval malířský výraz a neustálým opakováním několika základních motivů definoval vlastní styl. Pouze těžko bychom si ho s někým spletli, hlavně když na obraz umístí postavy jakýchsi bezvlasých naháčů nelidských barev pleti. Coby třetí aspekt jeho vývoje sledujeme odklon od dramatičnosti ke klidovějším polohám. Postavy z raných obrazů se všelijak hýbou, například někam rázně kráčí, nebo se lámou v pase. Už o desetiletí později se nečinně povalují ve vodě. Děj na krajinách z poslední doby pak vytváří například pouze vlaková souprava na obzoru. Ve většině případů ale pohybová složka zcela chybí.

UŽ SI NEZADAT

A ke slovu se opět dostává českokrumlovská výstava. Na malé ploše, jakoby mimochodem, nejspíš nezáměrně, a přitom zajímavě zpochybňuje někdy až příliš jednoznačné řazení Jiřího Sopka do okruhu takzvané České grotesky. Nabízí totiž pohled na umělce, jehož vnitřní vývoj není neměnně spjatý pouze s groteskostí, ale umělce s mnohem pestřejším rejstříkem, jenž vedle směšnosti a humorné pointy obsahuje i zasmušilost či vyrovnanost.

Jestliže u obrazů z osmdesátých let téměř mimovolně naskakuje vyprávění o situaci člověka, jehož pohled na svět modelovaly okolnosti, pro které česká kultura našla nejlepší výraz v ironii a absurditě, později jakoby si s tím nechtěl zadat. Jakkoli se to nemusí shodovat s jeho vlastními představami, nabízí se možnost uvažovat o Sopkově vývoji jednak jako o silicím eskapismu, jednak jako o pozvolném odpoutávání od psychicky pociťované tíhy, či přinejmenším jako o touze po takovém odpoutání. Novější obrazy, například ten se dvěma žlutými balíky slámy na zeleném

poli nebo druhý se dvěma velkými červenými vejci v okně do zahrady, pak navrhuji ještě jeden klíč k Sopkově tvorbě. Ten ovšem vyžaduje zcela zapomenout, že Sopko byl někdy někým, u koho se uvažovalo o vazbě na kolektivně prožívanou skutečnost, a zkusit pohlédnout přes jeho nové, zcela „nespolečenské“ obrazy zpět na ty staré. Tehdy se totiž ukazuje, jak nepomíjející význam pro Sopka má hledání rovnováhy mezi věcností, imaginací a formálními výtvarnými problémy.

Jiří Sopko: Čas v obrazech. Egon Schiele Art Centrum, Široká 71, Český Krumlov (www.schieleartcentrum.cz). Výstava potrvá do 28. října.